

Olsztyn, 18 czerwca 2021 r.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**

SO-III.431.8.2021

**Pani
Teresa Chrostowska
Wójt Gminy Purda
Purda 19
11-030 Purda**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Pani treść wystąpienia pokontrolnego.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Gminy Purda, (NIP 7391028844, REGON 000546041), z siedzibą pod adresem: Purda 19, 11-030 Purda, w którym siedzibę ma Urząd Stanu Cywilnego w Purdzie.

W okresie objętym kontrolą oraz w dacie czynności kontrolnych funkcję Wójta Gminy Purda (kierownika jednostki kontrolowanej) pełniła pani Teresa Chrostowska, która na stanowisku pozostaje od 23 listopada 2018 r.

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1) Anna Chojnowska – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 2/2021 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.119.2021 z 21 kwietnia 2021 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego

2) Magdalena Michalczewska – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 69/2018 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.120.2021 z 21 kwietnia 2021 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 28 kwietnia 2021 r., a czynności kontrolne zakończono 28 maja 2021 r.

Kontrola została wpisana przez kierownika jednostki do książki kontroli urzędu pod nr 23.

Przedmiotem kontroli była realizacja w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. przez Urząd Stanu Cywilnego w Purdzie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk.

Kontrolę problemową przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1464) w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 463 ze zm.) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 10 ze zm.).

Kontrola została przeprowadzona w trybie zdalnym, zgodnie z procedurami określonymi w zarządzeniu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr 145 z 8 czerwca 2020 r. w sprawie wprowadzenia procedury kontroli zdalnej.

Zgodnie z procedurą określoną w ww. zarządzeniu, ustalenia kontrolne zostały oparte na przekazanej przez jednostkę kontrolowaną za pośrednictwem platformy ePUAP uwierzytelnionej elektronicznie dokumentacji (m. in. dokumentów dotyczących zatrudnienia pracowników realizujących ww. zadania, akta spraw wytypowanych do badania oraz fotografie lokalu urzędu stanu cywilnego i ksiąg stanu cywilnego).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

W wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano następujących ustaleń:

1. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie.

Zgodnie z obowiązującym w okresie objętym kontrolą Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy Purda, ustanowionym zarządzeniem Wójta Gminy Purda Nr 173/2020 z 22 października 2020 r. sprawy związane z rejestracją stanu cywilnego oraz zmianą imion i nazwisk należą do zakresu zadań i kompetencji Urzędu Stanu Cywilnego (§ 26 ww. regulaminu urzędu). Kierownik podlega służbowo Wójtowi (§ 12).

Z ustaleń kontroli wynika, iż zadania w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk realizuje pani Danuta Piątkowska, pełniąca funkcję Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie od 6 kwietnia 2016 r. Wymieniona osoba posiada odpowiednie wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako „p.a.s.c.”).

Podczas kontroli ustalono, iż w Urzędzie Stanu Cywilnego w Purdzie nie ma zatrudnionego Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 4 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, zgodnie z którym: „w *okręgach liczących poniżej 50 000 mieszkańców wójt (burmistrz, prezydent miasta) zatrudnia zastępcę kierownika urzędu stanu cywilnego oraz*

może zatrudnić inną osobę na stanowisku kierownika urzędu stanu cywilnego”. Oznacza to, iż w tym przypadku obligatoryjne jest zatrudnienie Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego, natomiast zatrudnienie Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego jest fakultatywne i zależy od decyzji kierownika jednostki. Przy czym w takim przypadku musi również istnieć stanowisko Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego.

Z uzyskanych wyjaśnień Wójta Gminy Purda wynika, iż do dnia 15 marca 2020 r. na stanowisku Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie była zatrudniona w wymiarze 1/8 etatu Pani Justyna Surowiecka. W wyniku porozumienia stron, ustało jej zatrudnienie na ww. stanowisku. W związku z powyższym obowiązki Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie planowano powierzyć Pani Annie Gil, inspektor ds. ewidencji ludności i działalności gospodarczej, która wróciła z urlopu wychowawczego 1 lipca 2020 r. Niestety w związku z epidemią COVID-19, nieobecnościami pracowników związanych z chorobami, nie doszło to do skutku. Powyższą kwestię Wójt Gminy Purda zobowiązał się jednak uregulować w najbliższym czasie.

Warunki lokalowe – jak ustalono na podstawie przekazanej dokumentacji fotograficznej, pomieszczenia Urzędu Stanu Cywilnego znajdują się w siedzibie budynku Urzędu Gminy Purda, mieszczącego się pod adresem Purda 19, 11-030 Purda. W skład lokalu wchodzi: pokój pracy oraz pomieszczenie robocze. Klienci przyjmowani są pojedynczo w pokoju pracy kierownika urzędu stanu cywilnego. Pomieszczenie, w którym przechowywane są księgi i akta zbiorowe wyposażone jest w higrometr, termometr oraz sprzęt gaśniczy. Śluby udzielane są w gabinecie Wójta Gminy Purda, który umożliwia zawarcie związku małżeńskiego w formie uroczystej.

Księgi stanu cywilnego – stan techniczny dobry. Wszystkie księgi oprawione zostały w twarde oprawy. Księgi ustawiane są w metalowych szafach w pokoju roboczym usc. Zgodnie z art. 128 ust. 2 p.a.s.c., księgi stanu cywilnego winny być przechowywane w archiwum urzędu stanu cywilnego stanowiącym pomieszczenie zapewniające należyte ich zabezpieczenie przed uszkodzeniem, zniszczeniem, kradzieżą oraz dostępem osób trzecich. Takiego oddzielnego pomieszczenia w kontrolowanej jednostce nie ma (uchybiecie). Jest to spowodowane trudną sytuacją lokalową Urzędu Gminy Purda. Skutkiem uchybiecia jest niewłaściwe przechowywanie ksiąg stanu cywilnego. Osobą odpowiedzialną jest Wójt Gminy Purda.

Akta zbiorowe - akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego przechowywane są w segregatorach. Segregatory nie są przepełnione, co umożliwia wpinanie wpływających dokumentów na bieżąco, bez groźby zniszczenia dokumentów. Dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne, zostały oznaczone numerem oraz datą sporządzenia aktu, zgodnie z § 43 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1351).

2. Sporządzanie aktów stanu cywilnego.

2.1. Urodzenia

W okresie objętym kontrolą sporządzono 13 aktów urodzenia. Badaniem kontrolnym objęto 5 wybranych aktów. Na tej podstawie stwierdzono, że 1 akt urodzenia Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie sporządził na podstawie karty urodzenia z adnotacją o sporządzeniu aktu z urzędu (dot. aktu nr 2814102/00/AU/2020/397270). Kierownik poinformował matkę dziecka o sporządzeniu aktu, przesyłając jej jednocześnie odpis zupełny aktu urodzenia oraz zawiadomienie o nadaniu numeru PESEL dla dziecka. Stwierdzono jednak, że ww. akt został sporządzony z naruszeniem terminu określonego w art. 55 ust. 2 p.a.s.c., tj. po upływie 21 dni od wystawienia karty urodzenia. Natomiast zgodnie z podanym wyżej przepisem, jeżeli nie dokonano zgłoszenia urodzenia w terminie 21 dni od dnia sporządzenia karty urodzenia lub w terminie 3 dni od dnia sporządzenia karty martwego urodzenia, kierownik urzędu stanu cywilnego sporządza z urzędu akt urodzenia na podstawie karty urodzenia albo karty martwego urodzenia, z adnotacją o sporządzeniu aktu z urzędu, oraz informuje rodziców dziecka o jego sporządzeniu. Analiza powyższych przepisów wskazuje, że osoby zobowiązane do zgłoszenia urodzenia dziecka mogą dokonać tej czynności w ciągu 21 dni od daty sporządzenia karty urodzenia, a po upływie tego terminu kierownik urzędu stanu cywilnego zobligowany jest sporządzić akt urodzenia dziecka z urzędu. Rozwiązanie przyjęte w ustawie ma umożliwić niezwłoczne sporządzenie aktów urodzenia w celu ochrony interesu dziecka. Natomiast w badanym przypadku Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego dokonał sporządzenia aktu urodzenia po terminie, ponieważ w 30 dniu od daty wystawienia karty urodzenia dziecka. Powyższa nieprawidłowość skutkowałą naruszeniem przepisów ustawy p.a.s.c., za którą odpowiedzialność ponosi Pani Danuta Piątkowska.

Z wyjaśnień kierownika jednostki kontrolowanej wynika, że rodzice dziecka mieli stawić się w określonym terminie (tak było uzgodnione telefonicznie), aby dokonać uznania ojcostwa i zarejestrować akt, niestety nie stawili się. Dzwonili ponownie, że przyjadą w terminie późniejszym z powodu wzrostu zachorowań na Covid-19. Rodzicom bardzo zależało na sporządzeniu aktu urodzenia dziecka z wybranym imieniem, nazwiskiem ojca i jego danymi. Rodzice dziecka nie stawili się w ponownym umówionym terminie. Ponadto nieterminowe sporządzenie ww. aktu urodzenia wynikało także z wielu obowiązków i różnorodności spraw związanych z bezpośrednią obsługą interesantów oraz zastępstwem za nieobecnego pracownika (ewidencji ludności i dowodów osobistych).

Pozostałe 4 akty urodzenia zostały sporządzone w trybie wynikającym z 104 p.a.s.c., tj. przeniesienia do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, będącego dowodem urodzenia i jego rejestracji za granicą, oraz na podstawie art. 99 p.a.s.c., tj. w formie czynności materialno-technicznej, zarejestrowano urodzenie, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego. Rejestracja ww. czynności dokonywana była, co do zasady bez zastrzeżeń, na podstawie oryginalnych dokumentów zagranicznych oraz ich tłumaczenia na język polski lub odpisu wielojęzycznego. Dokumenty stanowiące podstawę wpisania aktu zagranicznego do polskich ksiąg stanu cywilnego włączane były do akt zbiorowych. Przy czym w sprawie o nr USC.5353.1.2020 stwierdzono, iż Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie, na pisemny

wniosek rodziców dziecka, wydał zagraniczny oryginalny dokument, stanowiący podstawę wpisania do polskiej księgi, gdyż Ci podali, że dokument będzie im potrzebny a drugiego oryginału nie mają szansy uzyskać w kraju jego wystawienia (art. 26 ust. 2 p.a.s.c.). Ponadto stwierdzono, że w sporządzonych aktach, w „adnotacjach” prawidłowo wpisywana była informacja o podstawie prawnej sporządzenia aktu lub rejestracji zdarzenia, przy czym w jednostkowym przypadku – dot. aktu nr 2814102/00/AU/2020/829661 Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie w adnotacjach omyłkowo wskazał, iż podstawę wpisania zagranicznego aktu do polskiej księgi jest art. 109 p.a.s.c. zamiast art. 99 p.a.s.c. Powyższe stanowiło uchybienie, które w ocenie kontrolujących nie miało wpływu na prawidłowe sporządzenie aktu.

Ponadto stwierdzono, że we wszystkich sprawach przy transkrypcji aktów urodzenia Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie dokonywał na wniosek zainteresowanych uzupełnienia danych na podstawie aktów stanu cywilnego rodziców sporządzonych w Polsce (np. aktu urodzenia lub małżeństwa). Na wniosku o dokonanie uzupełniania wpisanego do rejestru stanu cywilnego aktu zagranicznego, wnioskodawca dokonywał potwierdzenia odbioru odpisu zupełnego wydawanego każdorazowo przez kierownika urzędu stanu cywilnego po dokonanych czynnościach, zgodnie z art. 37 ust. 8 ustawy p.a.s.c.

2.2. Małżeństwa

W okresie objętym kontrolą sporządzono 41 aktów małżeństwa: 40 w trybie zwykłym i 1 w trybie szczególnym (art. 104 p.a.s.c.). Badaniem objęto 15 aktów w tym 14 sporządzonych w trybie zwykłym oraz 1 w trybie transkrypcji. Na tej podstawie ustalono, że w przypadku ślubów udzielanych przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie (10 przypadków) akty małżeństwa sporządzono na podstawie protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. Oświadczenia zostały przyjęte w sposób określony w art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej jako k.r.o.). Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie przyjął oświadczenia w sposób prawidłowy. Podobnie zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa przyjmowane były prawidłowo. W trzech przypadkach Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie udzielił ślubu poza lokalem urzędu stanu cywilnego. W sprawach tych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22 stycznia 2015 r. w sprawie opłaty dodatkowej za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego nupturieneci wnieśli na konto urzędu gminy dodatkową opłatę w wysokości 1000 zł. Ponadto ustalono, że w dwóch sprawach nupturieneci wystąpili o wydanie zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem miesiąca od dnia, kiedy złożyły kierownikowi urzędu stanu cywilnego zapewnienie, wykazując ważne względy przemawiające za skróceniem terminu wyczekiwania. Przedmiotowe zezwolenia, zgodnie z art. 76 ust. 10 p.a.s.c. zostały udzielone na piśmie. We wszystkich sprawach prawidłowo pobrano opłatę za sporządzenie aktu małżeństwa.

Ponadto na podstawie weryfikacji 4 aktów małżeństwa zawartych w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 k.r.o. (ślub konkordatowy) ustalono, że zgodnie z ustawą p.a.s.c. podstawą ich sporządzenia były zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie

małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Dokumenty te dostarczono do Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie każdorazowo w terminie określonym w art. 8 § 3 k.r.o. Na zaświadczeniach znajdują się daty wpływu zaświadczenia wystawionego przez duchownego do urzędu stanu cywilnego. Wyjątek stanowił akt nr 2814102/00/AM/2020/228652, gdzie na wymienionych dokumentach brakowało daty wpływu do organu. Powyższe uchybienie nie miało jednak wpływu na prawidłową rejestrację aktu małżeństwa, ponieważ jak ustalono duchowny dostarczył dokumenty w terminie. Na marginesie zauważyć należy, że w przypadku ślubów konkordatowych na dokumentach dostarczanych przez duchownych każdorazowo winna być stawiana data wpływu dokumentów do Urzędu Stanu Cywilnego, ponieważ na tej podstawie można ocenić terminowość sporządzenia aktów małżeństwa.

Po sporządzeniu aktów małżeństwa, kierownik urzędu stanu cywilnego każdorazowo dokonywał aktualizacji danych dotyczących stanu cywilnego osób zawierających małżeństwo w rejestrze PESEL.

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie Stanu Cywilnego w Purdzie przyjęto 1 oświadczenie małżonka rozwiedzionego o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa w trybie art. 59 k.r.o. (teczka USC.5351.1. sprawa nr 1). W ww. przypadku oświadczenie zostało przyjęte w sposób prawidłowy, przed upływem trzech miesięcy od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, a do aktu małżeństwa dołączono stosowne wzmianki w tym zakresie

2.3. Zgony

W okresie objętym kontrolą sporządzono 37 aktów zgonu. Badaniem objęto 17 aktów, w tym 15 sporządzonych w trybie zwykłym i 2 w trybie szczególnym – na podstawie art. 99 i 104 p.a.s.c. Wszystkie zbadane w okresie kontrolnym akty zgonu sporządzano w terminie określonym w art. 92 ustawy p.a.s.c., na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu.

Jednocześnie ustalono, iż zarówno w protokołach zgłoszenia zgonu, jak i sporządzonych aktach zgonu w rubryce nazwa podmiotu zgłaszającego kierownik urzędu stanu cywilnego każdorazowo wpisywał informację dotyczące stopnia pokrewieństwa osoby zmarłej i zgłaszającej zgon podając, np. córka, wnuczka, żona itd. Powyższe nie znajduje uzasadnienia w przepisach ustawy p.a.s.c. Ponadto stwierdzono, że w dwóch przypadkach podpisy osób zgłaszających na protokołach są mało czytelne (dot. aktów nr 2814102/00/AZ/2020/265227 oraz 2814102/00/AZ/2020/503249). Dodatkowo w jednym przypadku protokół zgłoszenia zgonu podpisany został przez Kierownika USC Danutę Piątkowską, a w treści protokołu jako osoba sporządzająca wskazano Wójta Gminy Purda Teresę Chrostowską - (dot. aktu nr 2814102/00/AZ/2020/776087). Powyższe stanowiło uchybienia, które nie miały istotnego wpływu na prawidłową rejestrację zdarzeń zgonu. Niemniej protokół zgłoszenia powinien zostać podpisany i sporządzony przez tę samą osobę, która faktycznie przyjmuje zgłoszenie zgonu.

Weryfikacji poddano również dwa akty zgonu, które zostały sporządzone w rejestrze stanu cywilnego na podstawie art. 104 i art. 99 ustawy p.a.s.c. Akt sporządzony na podstawie art. 104 został sporządzony przez kierownika urzędu stanu cywilnego „z urzędu” na podstawie

przekazanego przez urząd stanu cywilnego w Niemczech wielojęzycznego odpisu aktu zgonu obywatela polskiego. W adnotacjach, czy aktach zbiorowych brakuje jednak informacji, że akt został wpisany do BUSC na podstawie działania kierownika urzędu stanu cywilnego z urzędu. Jak wynika z wyjaśnień organ pozyskał przedmiotowy akt zgonu osoby prowadząc postępowanie o jej wymeldowanie. Uznano więc, iż zasadnym jest wpisanie ww. aktu, celem aktualizacji rejestru PESEL. Kontrolujący nie wnieśli uwag co do prawidłowości wpisania ww. aktu jednakże dokonując czynności z urzędu kierownik urzędu stanu cywilnego powinien sporządzić w tym zakresie odpowiednią notatkę służbową i załączyć do akt zbiorowych. Taki tryb czyni zadość zasadzie pisemności określonej w art. 12 ustawy z 12 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego, który ma również zastosowanie przy realizacji zadań z zakresu rejestracji stanu cywilnego.

Natomiast drugi akt zgonu (dotyczy aktu nr 2814102/00/AZ/2020/276484) został odtworzony na podstawie zaświadczenia koronera z Wielkiej Brytanii, na wniosek matki osoby zmarłej. Ponieważ zaświadczenie koronera było z 2019 r. pismem z 9 października 2020 r. kierownik urzędu stanu cywilnego wystąpił do Konsulatu w Manchesterze z zapytaniem, czy dla osoby, dla której miałyby nastąpić odtworzenie aktu zgonu, nie sporządzono za granicą aktu zgonu. W aktach zbiorowych nie ma jednak żadnej odpowiedzi na to pismo, dlatego też jak wynika z wyjaśnień kierownika urzędu stanu cywilnego, po 3 tygodniach oczekiwania na odpowiedź z konsulatu w tej sprawie, postanowił przyjąć od wnioskodawczyni oświadczenie, że dla zmarłej nie wystawiono aktu zgonu za granicą, w związku z trwającymi czynnościami ustalenia przyczyny zgonu. Po odtworzeniu aktu zgonu wnioskodawczyni wydano odpis zupełny aktu.

Równocześnie stwierdzono, że oba akty zgonu sporządzone w trybie szczególnym ustawy p.a.s.c. zostały prawidłowo sporządzone w rejestrze stanu cywilnego.

3. Czynności materialno-techniczne nieskutkujące sporządzeniem aktu, dołączanie wzmianek dodatkowych do aktów oraz przyjmowanie oświadczeń.

W okresie objętym kontrolą Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie dokonał łącznie 29 czynności materialno-technicznych nieskutkujących sporządzeniem aktu stanu cywilnego (teczka USC.5352) w tym 8 czynności unieważnienia aktu. Badaniem objęto 8 wybranych spraw:

- sprostowanie aktu stanu cywilnego na podstawie art. 35 p.a.s.c. – 3 sprawy;
- uzupełnienie aktu na podstawie art. 37 p.a.s.c. – 3 sprawy;
- unieważnienie aktu na podstawie art. 127a p.a.s.c. – 2 sprawy.

Z badanej próby wynika, iż zmiany w aktach stanu cywilnego (sprostowania, uzupełnienia, unieważniania) dokonywane były, co do zasady prawidłowo i we wszystkich zbadanych sprawach do aktów zostały dołączone stosowne wzmianki dodatkowe. W przypadku sprostowania lub uzupełnienia aktu na wniosek, po dokonanej czynności kierownik urzędu stanu cywilnego każdorazowo wydawał odpis zupełny aktu. Podstawę sprostowania lub uzupełnienia aktów stanowiły inne wcześniejsze akty stanu cywilnego sporządzone w Polsce.

W sprawie nr USC.5352.1.3.2020 i USC.5352.1.7.2020 (unieważnienie aktu) Kierownik

Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie dokonał unieważnienia aktów małżeństwa przeniesionych z księgi papierowej do rejestru stanu cywilnego z nazwiskiem rodowym kobiety, którego nie było. W aktach zbiorowych nie ma notatek wskazujących na przyczynę ponownej migracji ww. aktów do BUSC. Powyższe nie stanowi nieprawidłowości, czy też uchybienia, niemniej zdaniem kontrolujących zasadnym jest, aby w aktach zbiorowych znajdowały się notatki służbowe wskazujące na rodzaj, charakter i przyczynę działań podjętych przez kierownika urzędu stanu cywilnego z urzędu w zakresie czynności materialno-technicznych.

Ponadto kontrolą objęto sposób przyjmowania przez kierownika urzędu stanu cywilnego oświadczeń wynikających z ustawy prawo o aktach stanu cywilnego oraz kodeksu rodzinnego opiekuńczego. W okresie objętym kontrolą Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie przyjął 10 oświadczeń o uznaniu ojcostwa. Kontroli poddano 3 sprawy nr 3, 6 i 9. Na tej podstawie ustalono, że wszystkie uznania ojcostwa zostały przyjęte przed sporządzeniem dla dzieci aktów urodzenia. Z czynności przyjęcia oświadczeń od rodziców kierownik urzędu stanu cywilnego sporządził prawidłowy protokoły, które zostały następnie tego samego dnia przekazane pocztą do Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie, który był właściwy do sporządzenia akt urodzenia dziecka.

Jednocześnie ustalono, że Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie wydał na pisemny wniosek rodziców dziecka zaświadczenie potwierdzające uznanie ojcostwa, zgodnie z art. 63 ust. 9 i 10 p.a.s.c., do którego nie wniesiono uwag.

4. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego oraz innych zaświadczeń określonych w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego.

Badaniu poddano sposób załatwienia 20 z 389 przyjętych wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego (5,14% wszystkich spraw) – teczka USC.5362. Kontroli podlegały sprawy o wydanie odpisu, począwszy od nr 10 i 65, co piąta według spisu spraw. Jak ustalono w 8 sprawach wydanie odpisu nastąpiło za pobraniem opłaty skarbowej. Odpisy wydawane były osobom uprawnionym, w tym instytucjom takim jak Sąd czy GOPS na podstawie pisemnego wniosku, na którym wnioskodawca zaznaczał kogo dotyczy akt oraz kwitował odbiór odpisu, ewentualnie były doręczane pocztą. Przy czym w sprawie nr USC.5362.85.2020 wydano odpis AM na wniosek pomimo, że wydanie aktu nastąpiło z urzędu. Powyższe stanowiło uchybienie nie mające jednak wpływu na prawidłową realizację zadania wydawania odpisów aktów stanu cywilnego. W pozostałym zakresie nie wniesiono uwag.

5. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

Zgodnie z art. 124 ust. 1 i 2 p.a.s.c. przeniesienie aktu stanu cywilnego sporządzonego w księdze stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego (BUSC) polega na zamieszczeniu w rejestrze treści aktu z chwili jego sporządzenia w zakresie wymaganym w niniejszej ustawie oraz wzmianek dodatkowych, przypisków i informacji zawartych w rubryce „uwagi”.

Kontroli poddano 30 z 260 aktów przeniesionych z ksiąg papierowych do rejestru stanu cywilnego prowadzonego w formie elektronicznej, co stanowiło 11,53% wszystkich migrowanych w okresie kontrolnym aktów. Na tej podstawie stwierdzono, że akty były

przenoszone (migrowane do BUSC) prawidłowo, w zakresie danych wymaganych obecnie obowiązującą ustawą. Ponadto każdorazowo uzupełniano dane pod aktem i wpisywano przy akcie, w księdze papierowej wzmiankę o przeniesieniu aktu do rejestru oraz nr aktu w BUSC. Niemniej w zakresie migracji do trzech spraw wniesiono uwagi, tj.:

- akt nr 2814102/00/AU/1949/064078 (historyczny nr aktu 30/1949). W przeniesionym akcie błędnie wpisano numer historyczny aktu, tj. zamiast 30/1949 wpisano 30/1919.

- akt nr 2814102/00/AM/1987/514923 (historyczny nr aktu 14/1987/I). W akcie przeniesionym do BUSC brakuje drugiego imienia matki mężczyzny.

- akt nr 2814102/00/AM/2003/575021 (historyczny nr aktu 32/2003/I). W akcie przeniesionym do BUSC w rubryce dotyczącej danych świadka wpisano imię i nazwisko mężczyzny zawierającego związek małżeński.

Powyższe 3 przypadki migracji zostały dokonane niewłaściwie, niezgodnie z aktami pierwotnymi (nieprawidłowość). Powyższe było spowodowane błędem i przeoczeniem Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie migrującego akty. W ocenie kontrolujących powyższe akty zostały przeniesione do rejestru stanu cywilnego niewłaściwie i powinny zostać unieważnione na podstawie art. 127 a ustawy.

W ocenie kontrolujących powyższe uwagi, dotyczące 3 przypadków na 30 badanych spraw wskazują na incydentalność błędów w tym zakresie, które skutkowały koniecznością unieważniania aktów i ponowną ich migracją.

6. Prowadzenie postępowań w sprawie zmiany imienia i nazwiska.

W okresie objętym kontrolą Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie wydał 3 decyzje o zmianie imienia lub nazwiska. Wszystkie decyzje zostały rozpatrzone pozytywnie.

Weryfikacji poddano 2 sprawy, nr USC.5355.1.2020 oraz nr USC.5355.3.2020. Na podstawie analizy powyższych spraw ustalono, iż:

Ww. sprawy dotyczyły zmiany nazwiska, przy czym sprawa nr 1 dotyczyła nazwiska małoletniego dziecka. W sprawach tych wnioski były umotywowane i wskazywały na ważne względy uzasadniające zmianę. W przypadku wniosku matki o zmianę nazwiska małoletniego do akt załączono postanowienie sądu o pozbawieniu ojca praw rodzicielskich. Jednocześnie stwierdzono, że wydając decyzje w powołanych sprawach organ odstąpił od uzasadnienia zgodnie z dyspozycją art. 107 § 4 k.p.a. Ponadto w sentencji decyzji jako podstawę prawną jej wydania prawidłowo powołano art. 4 w związku z art. 9 ust. 2 oraz art. 12 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska oraz art. 104 k.p.a. Decyzję w sprawach strony odebrały osobiście w siedzibie urzędu stanu cywilnego. Do akt postępowania sporządzone zostały metryki spraw. Zmiany dotyczące imienia i nazwiska wynikające z wydanych przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie decyzji zostały prawidłowo zarejestrowane w rejestrze PESEL, w rekordach osób, których dotyczyły.

Reasumując, za nieprawidłowość polegającą na niezatrudnieniu Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego ponosi kierownik jednostki, Wójt Gminy, natomiast za wszystkie pozostałe nieprawidłowości i uchybienia dotyczące merytorycznego zakresu realizowanych

spraw odpowiedzialność ponosi Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie. Z udzielonych wyjaśnień i ustaleń kontroli wynika, że przyczyną ich powstania była omyłka lub niedopatrzenie. Z kolei na naruszenie przepisów art. 6 ust. 4 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego miała wpływ sytuacja wywołana pandemią COVID-19.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

1. Wprowadzenie zmian organizacyjnych w obszarze funkcjonowania Urzędu Stanu Cywilnego w Purdzie uwzględniających zapis art. 6 ust. 4 ustawy z 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego.
2. Uwzględnienie konieczności wydzielenia oddzielnego pomieszczenia na potrzeby archiwum urzędu stanu cywilnego, w przypadku zmiany sytuacji lokalowej urzędu (np. zmiany siedziby, adaptacji nowych pomieszczeń bądź remontu).
3. Terminowe sporządzanie aktów stanu cywilnego w przypadku zaistnienia okoliczności wskazanych w art. 55 ust. 2 ustawy z 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego.
4. W przypadku rejestracji zdarzeń w trybie szczególnym prawidłowe wskazywanie, w aktach stanu cywilnego, podstawy prawnej sporządzenia aktu, wynikającej z ww. ustawy.
5. Zwracanie szczególnej uwagi na zamieszczenie przez osobę zgłaszającą zgon czytelnego podpisu na sporządzanym na tę okoliczność protokole oraz stosowanie zasady pisemności wyrażonej w art. 12 k.p.a. w każdym rodzaju czynnościach podejmowanych przez kierownika urzędu stanu cywilnego „z urzędu”.
6. Wydawanie odpisu aktu stanu cywilnego po dokonanej czynności „z urzędu” bez pobierania dodatkowego pisemnego wniosku.
7. Zachowanie szczególnej staranności przy migracji aktów stanu cywilnego sporządzonych w księgach stanu cywilnego do rejestru BUSC.

Proszę Panią Wójt o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Artur Henryk Chojecki
/podpis elektroniczny/

